

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з використання маточних стад осетрових риб
для потреб ікряно-товарного осетрівництва
в умовах господарств індустріального типу

Київ — 2025

Рецензент:

І. Ю. Бузевич — зав. відділу дослідження біоресурсів водосховищ, Інститут рибного господарства НААН, докт. біол. наук, с. н. с., член-кор. НААН

Методичні рекомендації з використання маточних стад осетрових риб для потреб ікряно-товарного осетрівництва в умовах господарств індустріального типу / Третяк О. М., Пашко М. М., Пашко С. М., Колос О. М. Київ : Інститут рибного господарства НААН, 2025. 40 с.

У методичних рекомендаціях містяться дані щодо особливостей заводського отримання овульованої ікри сибірського осетра *Acipenser baerii* (Brandt, 1869) та стерляді *Acipenser ruthenus* (Linnaeus, 1758) у нетрадиційні рибницькі строки із використанням плідників, вирощених у плавучих садках, установлених у водоймах з природним температурним режимом лісостепової зони України. Отримання зрілих статевих продуктів від плідників у зимовий та ранній весняний періоди (січень–березень) здійснюється в умовах регульованого температурного режиму в рециркуляційній аквасистемі. У розроблених методичних рекомендаціях викладені деякі нормативно-технологічні показники садкового вирощування ремонтно-маточних груп обох зазначених представників осетрових з метою організації ікряно-товарного виробництва.

Методичні рекомендації розраховані на фахівців-рибників.

Рекомендації розглянуті координаційно-методичною радою Інституту рибного господарства НААН (протокол № 3 від 13 листопада 2025 року).

Затверджено вченою радою Інституту рибного господарства НААН (протокол № 13 від 14 листопада 2025 року).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТІВ ІКРЯНО-ТОВАРНОГО ОСЕТРІВНИЦТВА.....	4
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ ІКРЯНО-ТОВАРНОГО ОСЕТРІВНИЦТВА ЗА КОМБІНОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ АКВАКУЛЬТУРИ.....	14
2.1. Інкубація ембріонів та вирощування молоді осетрових риб до життєстійких стадій.....	15
2.2. Вирощування та зимове утримання ремонтно-маточних груп осетра (<i>Acipenser baerii</i>) та стерляді (<i>Acipenser ruthenus</i>) у плавучих садках	17
2.3. Підготовка осетрових плідників до відбору зрілих статевих продуктів та отримання овульованої ікри у нетрадиційні рибницькі строки	19
2.4. Заходи з підвищення ефективності аквакультури осетрових риб в господарствах з комбінованими технологіями індустриального рибництва	23
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ БІОТЕХНІЧНІ НОРМАТИВИ (ОРІЄНТОВНІ ПОКАЗНИКИ) ІКРЯНО-ТОВАРНОГО ОСЕТРІВНИЦТВА ЗА КОМБІНОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ АКВАКУЛЬТУРИ.....	27
3.1. Вирощування ремонтно-маточних груп осетрових риб у плавучих садках, установлених у водоймах з температурним режимом лісостепової зони України.....	27
3.2. Підготовка плідників до рибницьких робіт та отримання овульованої ікри в заводських умовах у нетрадиційні календарні строки	30
3.3. Інкубація ікри, витримування передличинок та вирощування осетрової молоді до життєстійких стадій	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34

ВСТУП

За катастрофічного зменшення чисельності представників осетрових риб у місцях природного розповсюдження реальною умовою гарантованого зростання обсягів виробництва осетрової продукції є розвиток товарного осетрівництва [1–3].

Особливі переваги аквакультури осетрових риб насамперед пов'язані з можливістю виробництва найціннішого виду рибної продукції — чорної ікри, попит на яку продовжує зростати. Підвищений попит на цей делікатесний продукт і зумовлений ним неконтрольований вилов осетрових риб у природних водоймах призвели до неухильного падіння їх промислових запасів. Це створило передумови для розвитку ікряно-товарного виробництва на спеціальних осетрових фермах, на яких отримують ікру традиційним способом або ж зі збереженням життя осетрових плідників [1, 4].

Через це певний інтерес для сучасного осетрівництва в Україні являє розглянутий у цих рекомендаціях прижиттєвий спосіб отримання зрілої осетрової ікри зі збереженням життя плідників та зі зміщенням традиційних термінів виконання рибницьких робіт [5–17].

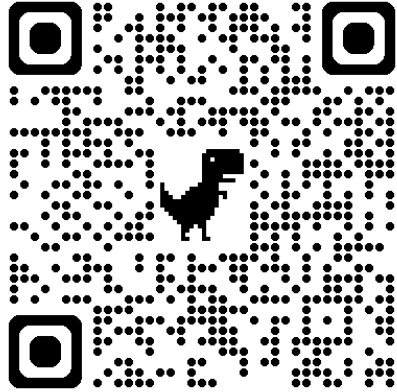
У процесі створення таких підприємств в Україні значна увага приділялась використанню стерляді (*Acipenser ruthenus*), а також деяких інших представників родини осетрових, які мають важливе значення для осетрового господарства багатьох країн. Серед них насамперед можна виділити північноазійського представника даної родини — сибірського осетра (*Acipenser baerii*) [9–11].

Закономірний інтерес викликає садковий метод вирощування осетрових плідників, який є одним із найдоступніших способів ведення аквакультури. На створення підприємств цього типу не потрібні надвисокі матеріальні витрати. Водночас, за наявності обладнання для заводського отримання овульованої ікри із регульованим режимом температури води створюються умови для виробництва ікри у зручні для господарств нетрадиційні рибницькі строки [8, 13].

Це стало підставою для розроблення методичних рекомендацій з використання маточних стад осетрових риб з метою організації ікряно-товарного виробництва за комбінованої технології індустриального ри-

бництва. Аналіз розроблених технологічних прийомів здійснено за результатами експериментальних даних, отриманих у виробничих умовах спеціалізованого господарства індустриального типу ТОВ-СРП «Осетр». Вирощування осетрових плідників відбувалось у плавучих садках, установлених у водоймі з природним температурним режимом Лісостепу. Застосовувалась нормована годівля риб комерційними комбікормами західноєвропейського виробництва. Водночас, роботи зі штучного отримання зрілих статевих продуктів від вирощених у садках плідників стерляді та сибірського осетра здійснювали у нетрадиційні рибницькі строки з використанням системи рециркуляційного водопостачання, укомплектованої засобами терморегуляції водного середовища [5, 7, 12, 15–17]. Підготовлені рекомендації є узагальненням практичного досвіду ведення індустриального осетрівництва та відповідних наукових досліджень Інституту рибного господарства НААН, проведених у період 2018–2025 рр.

За рекомендованих методів організації ікряно-товарного осетрівництва стерлядь і сибірського осетра у роботах з отримання овульованої ікри доцільно використовувати сумісно в межах комбінованого циклу ікряного виробництва конкретного підприємства.

Репозиторій Інституту рибного
господарства НААН:
<https://repo.if.org.ua/index.php>

**Методичні рекомендації з використання маточних стад осетрових
риб для потреб ікряно-товарного осетрівництва в умовах госпо-
дарств індустріального типу**

Відповідальний редактор: Симон М. Ю.
Верстка: Архангельський Є. Ю.
Літературний редактор: Швець Т. М.
Коректор: Люткевич І. С.

Інститут рибного господарства НААН,
вул. Обухівська, 135, м. Київ-164, 03164
Електронна адреса: info.iforgua@gmail.com;
тел.: +38 (044) 227-01-86.

Підписано до друку 18.12.2025 р., протокол вченої ради № 14.
Формат 60×84/16. Папір офс. Замовл. №16. Друк офсетний.
Наклад 100 прим. Друкарня ТОВ «ПРО ФОРМАТ», 02166, м. Київ,
вул. Кубанської України, 45 Б, оф.16, тел.: +38(044) 353-85-58